

HJÄRNMKRAFT

2-2018

Utges av Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft

www.hjarnkraft.se

Valet 2018

- partiernas svar på Hjärnkrafts frågor

- ▶ om hjärnskaderehabilitering
- ▶ om stöd i vardagen
- ▶ om LSS; sparkrav, barn & äldre

Ansvarig utgivare

Maria Lundqvist-Brömster

Chefredaktör

Kerstin Orsén

Redaktionskommitté

Maria Lundqvist-Brömster,
Cecilia Boestad, Marie-Jeanette
Bergvall, Pia Delin
och Wellamo Ericson.

Grafisk form & layout

Kerstin Orsén

Omslag

Illustration IStockPhoto

Adress

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft
Nybohovsgränd 12, 1 tr
117 63 Stockholm

Telefon: 08-447 45 30

Tel.tid: må - tors kl 10-13.

E-post: info@hjärnkraft.se

Hemsida: www.hjärnkraft.se

Utgivningsplan

2018	deadline	utgivning
nr 1	23/1	22/3
nr 2	16/4	7/6
nr 3	16/8	27/9
nr 4	5/11	14/12

Annonser

Bengtsson & Sundström Media,
Tel: 08-10 39 20
E-post: hjarnkraft@bs-media.se

Prenumerationspris

250 kronor per år.

Medlemsavgift:

Enskild 220 kronor/år.

Famij (på samma adress)

340 kronor/år.

Postgiro: 90 05 07-5

Hjärnskadefonden,

90-konto för insamling:

PG 90 05 07-5

Tryck

GL-tryck, Kristianstad 2018.

ISSN 1651-5714

Kopiera gärna artiklar och citera ur tidningen
men ange alltid källa.

Hjärnkraft släpper inte rätten till assistans

Maria Lundqvist-Brömster

Varen har kommit och här i Västerbotten har vi just avslutat en helt fantastisk långhelg med högsommarvärme. Det känns skönt efter den långa vintern. Det är även högtryck hos Hjärnkraft. Vi har gått in i vårt jubileumsår, i 30 år har detta fantastiska förbund funnits. Firandet kommer att märkas i vår tidning och på vår stämma den 6-7 oktober i Stockholm.

I slutet av november, den 20 november kommer Modellprojektet att hålla sin slutkonferens i Stockholm. Ett fantastiskt värlarbetat och seriöst projektsamarbete vi kan vara stolta över och som Hjärnkraft drivit tillsammans med RTP. Marie-Jeanette Bergwall är Modellprojektets projektledare och har tillsammans med processledare och processgrupper lagt ned ett gediget arbete för att snart komma i mål.

Hjärnkraft har varit mycket aktiva i opinionsarbetet kring personlig assistans och den utredning som regeringen tillsatt. Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft tycker att det är positivt att regeringen backar och att besparingskraven är strukna från direktiven. Men de cirka 1400 personer som redan förlorat sin assistans på grund av regeringens tidigare direktiv och uppdrag i regleringsbrev till Försäkringskassan blir dessvärre inte hjälpta av detta besked. Det framgår vidare från ansvarigt statsråd att man ska lägga förslag inom de ekonomiska ramar som finns idag. Vår undran är då; vad kommer det att innebära och var kommer fokus att ligga i utredningsarbetet? Det kvarstår en oro kring vad vändningen från regeringens sida faktiskt kommer att innebära. Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft kommer fortsätta att kämpa för assistansen. Vi kommer inte att släppa rätten till assistans.

Foto: Dreamstime.

Det är som sagt ett mycket händelserikt år. Förutom jubileum och avslut av Modellprojektet är det också val den 9 september. Många av er har säkert redan inbjudit politiker till debatter för att "känna dem på pulsen" och få veta hur de tänker kring LSS och personlig assistans, rätten till livslång rehabilitering, nationellt kompetenscentra och mycket mer. Förbundet har skickat ut frågor till riksdagspolitikerna och svaren presenteras i den här tidningen.

För en tid sedan skickade vi ut en påminnelse om den sammanfattning av det som framkommit på ordförandekonferensen i höstas och som gått ut på remiss i landet. Svar har inkommit men långtifrån alla läns och lokalavdelningar har svarat. Vi i förbundsstyrelsen tycker att det är jätteviktigt att ni talar om vad ni tycker kring förslagen, och hur ni prioriterar bland alla förslag som kom fram på konferensen. När vi fått in svaren kommer vi att behandla dem på nästkommande styrelsemöte.

Hjärnkraft kommer att vara i Almedalen i sommar under några dagar för att kampanja och berätta om vår verksamhet men också för att hålla ett seminarium om Modellprojektet. (Läs mer på sidan 31.)

Jag har vid några tillfällen i samband med att jag skrivit denna ledare bett om att ni hör av er för att berätta om er verksamhet, ni kanske vill ha besök eller bara ge synpunkter på vårt arbete. Vi vill synas och vi vill få fler medlemmar. För att fixa det måste vi arbeta tillsammans och ge varandra stöd.

Jag vill önska er alla en fin sommar. Tack för allt fantastiskt arbete som ni gör ute i landet. Vi ska vara stolta över vår verksamhet och vårt förbund, Nu laddar vi inför höstens stämma! Väl mött!

Ett liv som räddas ska också levas!

Maria Lundqvist-Brömster
Förbundsordförande

Innehåll

02 Ledaren

Hjärnkrafts ordförande har ordet.

04 Debatt

Cykelhjälmslag upp till 18 år.

06 Nytt tilläggsdirektiv

Vad innebär "dagens nivå"?

08 Valet 2018

Risdagspartierna har svarat på Hjärnkrafts frågor. Vad tycker du?

16 Modellprojektet

Arrangerar slutkonferens.

18 Hjärntrappan

Peter Sojka kritisk på flera punkter.

20 Funka för livet

Hjärnkraft besöker Växjö.

22 Utbildning i Borås

Om konsekvenser efter hjärnskada.

27 Insändare

Efterlyser bättre tillgänglighet.

28 Carinas story

om att drabbas av bakteriell hjärnhinneinflammation.

32 Läs- och filmtips

34 Sommarkryss.

>>> Debatt <<<

Foto: Dreamstime.

Hjärnkraft vill ha hjälm lag upp till 18 år

Hjärnkrafts ordförande Maria Lundqvist-Brömster välkomnar trafiksäkerhetsorganisationen NTF:s förslag om att höja åldersgränsen för cykelhjälm till 18 år.

Text:
Maria Lundqvist-Brömster
Hjärnskaedeförbundet
Hjärnkrafts ordförande

Liksom NTF vill Hjärnkraft helst ha hjälm lag för alla, men har inte fått gehör för det.

– Höjd åldersgräns är ett bra steg på vägen, säger Maria Lundqvist-Brömster.

Hjälmanvändning minskar från 10 år

Cykelhjälm lagen gäller upp till 15 år idag. Men mellan 10-17 års ålder minskar användandet av cykelhjälm. Samtidigt ökar andelen huvudskador vid cykelolyckor med cirka en procentenhet årligen för varje år efter 10 års ålder.

Bättre infrastruktur

Marie Nordén, generalsekreterare på NTF, efterlyser också en infrastruktur som är mer anpassad för cyklisterna, sänkta hastigheter i

tätort och en trafik kultur där bilister visar större hänsyn. Vuxna måste också föregå med gott exempel och använda cykelhjälm i högre utsträckning.

– Många tonåringar tycker att det är tönigt att använda hjälm och man använder inte hjälm om det är få som gör det, säger hon till Aftonbladet.

Flest cykelolyckor där barn är inblandade sker på väg till och från skolan, visar en studie Folksam har gjort. En fjärdedel av olyckorna sker dessutom på grund av brister i drift och underhåll.

– Nu när vi har lämnat vintern bakom oss ser vi att rullgruset ligger kvar alldeles för länge. Man behöver också ta hänsyn till cyklisterna när man har vägarbeten, säger Marie Nordén.

Elcyklar också ett skäl

– Med ökningen av antalet elcyklar anser vi också att det finns anledning att se över hjämlagen, säger Maria Lundqvist-Brömster. ■

ANNONS:

Rehab där inget är omöjligt

Rehabcenter Trekloverhemmet är en plats för framsteg, träning och glädje. Ett lite mindre – och ett lite personligare – rehabcenter. Våga prova, tänka nytt och tänja gränser tillsammans med oss.

Ring oss på 0522-40 09 12 eller läs mer på www.brackediakoni.se/trekloverhemmet

Rehabcenter Trekloverhemmet

Bräcke
diakoni

Effektiv rehabilitering efter stroke och traumatisk hjärnskada

Till dig som har fått en stroke eller en annan förvärvad hjärnskada

Det är inte för sent att bli bättre. Forskningsstudier samt resultat från våra rehabiliteringsprogram visar att tydliga förbättringar kan uppnås även många år efter att skadan har skett och oavsett deltagarens ålder. Hjärnan har potential för funktionell utveckling och plasticitet (omformbarhet) genom hela livet. Testmätningar före och efter våra program visar att våra deltagare uppnår tydliga förbättringar av bl.a. balans, styrka och gångförmåga. Även den allmänna konditionen förbättras och i många fall också minnes- och koncentrationsförmåga. Vi erbjuder rehabiliteringsprogram med fysisk och logopedisk träning i både Spanien och Sverige. Sedan starten år 2003 har vi anordnat unika rehabiliteringsprogram för över 800 deltagare. Vårt engagerade rehabiliteringsteam med läkare, fysioterapeuter och logopeder är specialiserat i neurorehabilitering. Vi hjälper dig kostnadsfritt att ansöka om ersättning hos Försäkringskassan. Se gärna våra filmer på webbplatsen www.neurooptima.com/se. Välkommen till oss!

Det är inte för sent att bli bättre

neuroOPTIMA

NeuroOptima Forsk Rehab AB | Tel. 040-400 950
kundservice@neurooptima.com | www.neurooptima.com/se

Behövs en ny LSS-lag?

Nya tilläggsdirektiv till LSS-utredningen

I ett nytt tilläggsdirektiv till LSS-utredningen beslutar regeringen att slopa besparingskravet. Dessutom förlängs utredningstiden till den 15 december 2018. Hjärnkraft anser att det är bra att besparingskravet försvinner men menar att kravet på att kostnaderna ska ligga på dagens nivå riskerar att urholka rättighetslagstiftningen.

Text:

Kerstin Orsén

kerstin.orsen@hjärnkraft.se

Foto: Dreamstime

Tidigt i våras sa statsminister Stefan Löfven att besparingskraven i direktiven till LSS-utredningen

skulle tas bort efter massiva protester mot åtstramningarna inom LSS. Vid en pressträff den 30 april offentliggjorde barn-, äldre- och jämställdhetsminister Lena Hallengren att regeringen beslutat om det.

– Vi tar bort kravet på besparingar och med det skickar vi en viktig signal till utredarens fortsatta arbete. Syftet med LSS-utredningen ska vara att skapa en tydligare och mer välfungerande lagstiftning som självklart ska vara långsiktigt ekonomisk hållbar och skapa delaktighet, säger Lena Hallengren.

Nytt tilläggsdirektiv

I det nya tilläggsdirektivet skriver socialdepartementet att kostnaderna för LSS inte ska öka jämfört med dagens nivå:

”Förslagen ska sammantaget inte leda till att behovet av anslagna medel ökar jämfört med dagens nivå. Om några förslag bedöms öka kostnaderna för insatser enligt LSS som en följd av ökad kvalitet och träffsäkerhet ska kostnadsökningen finansieras. Utredaren behöver inte föreslå besparingar inom assistansersättningen så som det framgår av det ursprungliga direktivet”.

Det är dock oklart vad ”dagens nivå” egentligen innebär eftersom de åtstramningar som gjorts de senaste åren lett till att kostnaden minskat för staten. Dessutom beräknas kostnaderna minska ytterligare de kommande åren, vilket framkom under den av Kristdemokraterna begärda riksdagsdebatten den 21 maj om rättsläget för personlig assistans.

Det skulle i så fall kunna innebära att det ändå blir en nedskärning av kostnaderna för LSS.

Stöd Hjärnskadefonden

För bättre hjärnskaderehabilitering

Mer information finns på www.hjarnkraft.se. pg 900507-5

Tack för din gåva!

– Vi i funktionsrättsrörelsen känner stor oro för att de här slopade besparingskraven är ett luftslott för att lugna ner stämningen inför valet. Om kostnaderna ändå måste minskas är det ju bara semantik att slopa sparkraven. Vi kräver besked om vad som egentligen avses med ”dagens nivå”, säger Hjärnskedeförbundet Hjärnkrafts förbundsordförande Maria Lundqvist-Brömster.

Vid riksdagsdebatten kritiserades också att det finns utrymme för domstolarna att tolka LSS-lagen på ett sätt som inte varit avsikten då lagen skrevs.

Brister i dagens stöd

Bengt Westerberg, som initierade LSS-reformen då den kom 1994, menar också att det inte räcker att ta bort besparingskravet eftersom det idag finns en rad brister i stödet för personer som omfattas av LSS. I en intervju med Assistanskoll pekas särskilt på:

- ▶ Snäva tolkningar av lagen har gjort att många blivit av med sin assistansersättning eller nekats assistansersättning vid första ansökan trots att assistans är den mest träffsäkra insatsen för att möta deras behov.
- ▶ Många i behov av ledsagarservice får inte sådan i tillräcklig omfattning i dag.
- ▶ Många kommuner i Sverige saknas platser i gruppboenden.
- ▶ Daglig verksamhet enligt LSS tillhandahålls inte för personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar.
- ▶ Och i utredningsdirektiven sägs att det vore önskvärt med rätthjälp för dem som söker LSS-insatser.

För att kunna åtgärda dessa ”och andra brister”, krävs resurstillskott.

Dessutom har Sverige via FN:s funktionsrättskonvention förbundit sig att ge personer med funktionsnedsättningar ständigt förbättrade levnadsförhållanden, dvs följa med i den allmänna standardutvecklingen.

Gör om och gör rätt

Sedan LSS-utredningen startade har antalet personer med statlig assistans minskat. Även timutvecklingen har bromsats in. Samtidigt har antalet personer med kommunal assistans ökat. Förändringen förklaras framförallt av Högsta förvaltningsdomstolens domar som påverkat Försäkringskassans tillämpning. Försäkringskassan har utvecklat sin rättstillämpning, utredningsmetodik och kontrollarbete när det gäller handläggning av assistansersättningen. Förändringarna har i stor utsträckning påverkat enskilda som behöver assistans och kommuner.

– Vi anser att LSS-utredningen också borde få i uppdrag att se över hur rättstillämpningen kommit att förändra de olika insatserna och föreslå åtgärder för att lagens intentioner ska kunna säkerställas i framtiden, menar Maria Lundqvist-Brömster. ■

Lena Hallengren, tillträdde som barn-, äldre- och jämställdhetsminister för två månader sedan.

Foto: Kristian Pohl/Regeringskansliet.

Mer om LSS:

■ Socialstyrelsens lägesrapport redovisar tillståndet och utvecklingen inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning, inkl kostnadsutvecklingen. www.socialstyrelsen.se/publikationer2018/2018-2-18

Se riksdagsdebatten

På svtforum går det att se debatten från den 21 maj 2018 kl 11 www.svtplay.se/forum

Läs det nya direktivet:

Enklast är att söka på Tilläggsdirektiv 2018:35_ www.regeringen.se

ANNONS:

Assistans efter dina önskemål

Delaktighet - Kunskap - Närhet - Förebilder

Vår assistans bygger på den kunskap och erfarenhet som vi har på Rehab Station Stockholm av att bedriva framgångsrik neurologisk rehabilitering.

Kontakta Annika Törnsten
Telefon 08-555 44 172
annika.tornsten@rehabstation.se
www.rehabstation.se

Praktikertjänst
REHAB STATION

Vilka kommer att ta plats här efter valet 2018? Västra riksdagshuset speglas i Strömmen.

Foto: Melker Dahlstrand/Sveriges riksdag.

Hjärnkrafts valfrågor 2018

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft har formulerat några frågor till politikerna inför valet 2018. Frågorna handlar om hjärnskaderehabilitering och LSS, samt stöd i vardagen för personer med förvärvad hjärnskada. Valfrågorna har skickats till partiernas funktionshinderpolitiska talespersoner, eller motsvarande. Vi redovisar alla svar vi har fått i sin helhet.

Håller du med?

Vad tycker du om partiernas svar? I den högra spalten ger vi dig chansen att ge tummen upp eller ner, eller inte tycka alls.

Kryssa i! Och kom ihåg - det är du som väljer.

Den nionde september är det folkets tur att välja. På bilden syns voteringsknappar i en ledamotsbänk; grön knapp för "ja", röd "nej" och gul "avstår".

Foto: Melker Dahlstrand/Sveriges riksdag.

Fråga 1 Jämlik hjärnskaderehabilitering

■ En viktig livskvalitetsfråga för personer med förvärvad hjärnskada är tillgång till hjärnskaderehabilitering. Återerövrade funktioner betyder oerhört mycket för individ, anhöriga och i förlängningen för samhället. Forskning visar att förbättringar kan uppnås långt efter skadetillfället med rätt rehabiliteringsinsatser. Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft anser att alla som har behov av hjärnskaderehabilitering i Sverige ska få det. Flera undersökningar, bl a Socialstyrelsens rapport 2012, visar att så inte är fallet.

1. Hur vill ni i ert parti verka för att en jämlik hjärnskaderehabilitering ska finnas tillgänglig för alla som har behov av det, oavsett var i landet man bor?

PARTI	SVAR	HÅLLER DU MED?
 Kristdemokraterna	För att skapa trygghet och god omsorg efter hemgång från exempelvis en stroke krävs en effektiv samordning mellan kommuner och landsting. Kristdemokraterna vill därför införa hemtagningsteam bestående av t.ex undersköterskor, medicinskt ansvariga sjuksköterska (MAS), arbetsterapeuter och fysioterapeuter. Hemtagningsteamet ansvarar för planering av hemgången, rehabilitering och etablerar kontakt med eventuell hemtjänst, primärvård eller biståndshandläggare vid kommunen. För att rehabiliteringsinsatser ska komma igång snabbt efter en sjukhusvistelse vill vi dessutom att det säkerställs att det finns medicinskt ansvariga rehabiliterare (MAR) i alla kommuner.	 ☐ ☐ ☐
 Moderaterna	Moderaterna anser bland annat att det behöver arbetas mer systematiskt med nationella riktlinjer och att åtgärda brister, såsom avsaknad av styrdokument. Vi satsar också tre nya kömiljarder för att korta väntetiderna i vården. Var i landet patienten bor ska inte spela en avgörande roll för vilken kvalitet i vården man erhåller.	 ☐ ☐ ☐
 Liberalerna	Liberalerna vill ha en ökad nationell samordning och styrning av vården, och det här är ett typiskt exempel på där det är orimligt stora skillnader i olika delar av landet. Liberalerna verkar i många landsting/regioner för bättre rehabiliteringsinsatser. Alltför snål rehabilitering innebär framförallt lidande för den som inte får möjlighet att utvecklas på bästa sätt, men det kan också innebära ökade offentliga utgifter, genom att någon som med rätt rehabilitering hade kunnat leva ett självständigt liv istället blir beroende av till exempel hemtjänst.	 ☐ ☐ ☐
 Centerpartiet	Alla som har behov av hjärnskaderehabilitering ska också få det – oberoende av var i landet de bor. Ojämlig tillgång till hjärnskaderehabilitering är ett problem och vi anser att detta är en fråga som behöver ses över. Socialstyrelsen pekade i sin rapport på att det i flera landsting bland annat saknas riktlinjer och vårdprogram. Nationella riktlinjer och kvalitetsregister är ett sätt att öka jämlikheten på detta område.	 ☐ ☐ ☐
 Sverigedemokraterna	Vi Sverigedemokrater anser att som patient ska man fritt kunna välja vilken offentlig finansierad vårdgivare (både öppen - och slutenvård) som man vill få sin behandling eller operation utförd vid och man ska som patient ha rätt att bli utredd inom vårdgarantins dagar. Det ska inte vara någon skillnad oavsett var i landet du bor.	 ☐ ☐ ☐

>>>

Fortsättning Fråga 1 Jämlig hjärnskaderehabilitering

1. Hur vill ni i ert parti verka för att en jämlig hjärnskaderehabilitering ska finnas tillgänglig för alla som har behov av det, oavsett var i landet man bor?

 Miljöpartiet	Miljöpartiet anser att en ökad koncentring av högspecialiserad vård kan ge ett mer jämligt utfall rent generellt. Det gäller särskilt på områden där antalet patienter inte är så många. Med en ökad nationell samordning även av rehabiliteringen skulle ökad likhet i resultat kunna nås.	 ☐ ☐ ☐
 Socialdemokraterna	Varje landsting har ett ansvar för att se över vilka kompetenser som inte finns i tillräcklig grad samt utreda om organisation och arbetssätt behöver förändras för att bättre tillgodose behovet hos personer med traumatisk hjärnskada. För att de här patienterna ska få en jämlig vård bör möjligheten att få tillgång till insatser från relevanta kompetenser inte variera beroende på var man får sin rehabilitering. Det är angeläget för att säkerställa att vårdkedjan för personer med traumatisk hjärnskada fungerar, till exempel vårdprogram, och vilka aktörer och områden som omfattas. Nationella riktlinjer kan övervägas men det är Socialstyrelsen som bedömer vilka nationella riktlinjer som ska prioriteras.	 ☐ ☐ ☐
 Vänsterpartiet	Funktionshinderområdet behöver bli en långsiktig satsning på kompetenshöjning. Personalen har ofta viktiga kunskaper och erfarenheter, men saknar utbildning om funktionsnedsättningar. Det finns också ett stort behov av kontinuerlig kunskapshöjning och fortbildning om bl a förvärvade hjärnskador/neurologiska funktionsnedsättningar inom habiliterande och rehabiliterande arbetssätt och inom flera andra områden. För Vänsterpartiet är jämlig vård en väldigt viktig fråga och vi tycker att var man än bor i landet och oavsett sociala faktorer ska det finnas förutsättningar för en bra och likvärdig vård.	 ☐ ☐ ☐

ANNONS:

Viktig seger kan ge dig din assistans tillbaka!

I en dom i april slogs det fast att egenvård visst kan ge personlig assistans. Ta hjälp av Sveriges mest erfarna jurister för att få den assistans du har rätt till.

Kontakta oss på **020-70 80 87** eller bli kund genom att besöka oss på **www.humana.se**

Humana

Fråga 2 Underlätta vardagen

■ Varje person med förvärvad hjärnskada har sina unika funktionsnedsättningar och problem som ofta medför en stor livsförändring både för den som skadats och dennes närstående. Ofta krävs frekventa vård- och myndighetskontakter för olika typer av stöd i vardagen, såsom SoL-insatser, LSS-insatser, färdtjänst, bostadsanpassning, hjälpmedel etc. För personer med t ex minnesproblematik kan det vara nästintill omöjligt att koordinera alla de kontakter som måste tas för att få de insatser som personen har rätt till.

1. Hur kan ditt parti arbeta för att underlätta vardagen för personer med förvärvade hjärnskador?

PARTI	SVAR	HÅLLER DU MED?
	Det är avgörande att varje person som drabbas av en förvärvad hjärnskada har en kontaktperson på kommunen som är ansvarig för att samordna de insatser som behövs för att kunna leva ett fullgott liv. Hemtagningsteamet ska hjälpa till med etablering av denna kontakt.	 ☐ ☐ ☐
	Moderaterna vill att det särskilt ses över hur vården bättre kan hjälpa personer med förvärvade hjärnskador att få behovet av information tillgodosett. Vården bör till exempel arbeta systematiskt med att ge patienter djupare kunskap om orsakerna till att personer som drabbats av hjärnskador ofta känner omfattande trötthet. Därtill behövs tidigare uppföljning av patienters rehabilitering i syfte att kunna förbättra möjligheterna att vidta åtgärder om resultat av rehabiliteringen uteblir.	 ☐ ☐ ☐
	Liberalerna vill införa en "lots-tjänst" som hjälper personer med funktionsnedsättning (eller anhöriga) att samordna och hitta rätt bland olika stöd, myndigheter och insatser. Vi vill att gränserna mellan olika insatser i SoL och LSS ska bli mer flexibla, och att den som behöver stöd ska få stort inflytande över när och hur hjälpen ges.	 ☐ ☐ ☐
	Många assistansberättigade och deras anhöriga upplever beslutsprocessen kring assistans som påfrestande. Det är viktigt att besluten blir riktiga och att de som berörs känner trygghet i sina kontakter med Försäkringskassan. Personer som är berättigade till assistans har idag rätt till en egen tjänsteman på Försäkringskassan, men det är inte alltid som rättigheten tillämpas i praktiken. Centerpartiet anser därför att Försäkringskassans uppdrag att säkerställa rätten till en personlig kontakt för assistansberättigade ska förtydligas.	 ☐ ☐ ☐
	Sverigedemokraterna vill utveckla akutbils- och hembesöksverksamheten. Att få sjukvård i hemmet skapar en ökad trygghet för patienten, speciellt de som har svårt att ta sig till sjukvården själva. Ett stort ansvar läggs på patienten själv att kontakta vården för att få mer information, och patientens eget agerande påverkar möjligheten att byta vårdgivare. Det är inte rimligt att en patients initiativförmåga ska vara avgörande. Vi vill inrätta ett nationellt vårdgarantikansli som har helhets- och samordningsansvar för att patienter ska få snabbare vård.	 ☐ ☐ ☐
	Vi verkar för att vården ska bli mer lyhörd för individuella behov och att stöd via SoL och LSS liksom HSL ska utformas mer med individen i centrum.	 ☐ ☐ ☐
	Ju mer stöd och insatser som ges, ställs ökade krav på samverkan och bättre samordning mellan olika aktörer inom och mellan kommuner och landsting. Här kan samordningsfunktioner och ny teknik underlätta vardagen för den enskilde.	 ☐ ☐ ☐
	Vänsterpartiet har i nuläget inget förslag om en sådan samordnande funktion men det är uppenbart att det behövs förändringar. Det ska vara enkelt att få rätt hjälp och det är möjligt att det bör övervägas någon slags samordning i kommunerna men det är något som kommunerna beslutar om.	 ☐ ☐ ☐

Frågorna 3 - 6 Utvecklingen inom LSS

■ Hjärnkraft formulerade fyra frågor om LSS och de förslag som läckt ut från den pågående LSS-utredningen. Frågorna formulerades och skickades i april då en massiv kritik riktades mot förslagen och sparkravet. Som framgår av artikel på sid 6 i detta nummer har regeringen nu beslutat att slopa sparkravet i ett nytt tilläggsdirektiv till utredningen.

PARTI	Fråga 3 ■ Ställer sig ert parti bakom förslaget från LSS-utredningen att barn under 12 år inte ska kunna beviljas personlig assistans?	Fråga 4 ■ Ställer sig ert parti bakom förslaget från LSS-utredningen att personer över 80 år inte ska kunna behålla sin personliga assistans?	Fråga 5 ■ Vill ert parti verka för att slopa sparkravet i direktiven till LSS-utredningen?
	Nej	Nej	Ja
	Nej. Moderaterna har inga sådana förslag. Vi avvaktar LSS-utredningens betänkande där alla förslagen läggs fram. Då kommer vi noggrant analysera dessa. Vi anser att assistansreformen är en viktig frihetsreform och vill säkerställa den långsiktiga legitimiteten för reformen. Syftet med LSS och personlig assistans är att människor ska kunna leva självständiga liv.	Nej. Moderaterna har inga sådana förslag. Se i övrigt svaret på fråga 3.	Moderaterna vill säkerställa assistansreformens långsiktiga hållbarhet. Detta kräver bl.a. en helhetssyn som ser hela människan, inte enbart ett system. Den lagstiftning som ska tas fram framöver måste vara rättssäker, överblickbar och långsiktig. Det är däremot regeringen som utformar och får ta ansvar för de lagda direktiven till utredningen.
	Nej	Nej	Ja
	Nej	Nej	Ja
	Det finns ännu inte som förslag, så vi har inte tagit ställning i frågan.	Förslaget har ännu inte hamnat på vårt bord så vi har inte tagit ställning i frågan än.	Sparkravet är redan borttaget i ett tilläggsdirektiv och det är efter våra påtryckningar.
	LSS utredningen har inte lagt något sådant förslag.	LSS utredningen har inte lagt något sådant förslag.	Det ställs inga sparkrav i den utredningen.
	Nej det gör vi inte. Men det är viktigt att understryka att LSS-utredningen inte har lämnat något sådant förslag. Utredningens förslag ska lämnas i december.	Nej. I övrigt samma kommentar som på fråga 3.	Ja. Regeringen har ändrat direktivet till utredningen och sparkravet är borttaget.
	Nej	Nej	Ja

Foto: Dreamstime

PARTI

Fråga 6

■ Vill ert parti verka för att återställa LSS-insatserna för alla som drabbats av försämringar de senaste två åren?

	Ja
	Moderaterna anser att lagar och regelverk rörande LSS ska utformas så att de människor som behöver samhällets stöd allra mest ska få det – exempelvis funktionshindrade med rätt till personlig assistans.
	Ja
	Ja
	Ja.
	Miljöpartiet verkar för att det ursprungliga syftet med lagen ska kunna säkerställas genom en ny och bättre lagstiftning.
	Utgångspunkten måste vara att alla ska få sina behov tillgodosedda. Vi vill avvakta utredningens förslag innan vi kan ta ställning till vilka åtgärder som bör vidtas.
	Ja. Vänsterpartiet har sedan många år krävt en översyn av LSS i vilken de domar som gett en ny praxis ska ses över och lagtexten förtydligas så att lagen lever upp till det som är dess grundintention. Regeringen tillsatte en utredning vars fokus kom att ligga på assistansens kostnader i stället för att se LSS som den rättighetslagstiftning den ska vara. Mot bakgrund av detta bör regeringen skyndsamt presentera ett tilläggsdirektiv till den pågående LSS-utredningen som innebär att grundintentionen i lagen säkras och att utredningens besparingskrav dras tillbaka.

Fråga 7 Komplettering

■ Arbetar ni i ert parti på något annat sätt för att underlätta situationen för personer med förvärvad hjärnskada, till exempel i skola, arbetslivet, inom vården eller för personer över 65 år? Kommentera vad ert parti vill åstadkomma.

Partiledar-
debatt.
Foto: Melker
Dahlstrand/
Sveriges
riksdag.

PARTI	SVAR	HÅLLER DU MED?
	Vi arbetar för att utöka grundläggande behov enligt LSS till att inkludera utövande av arbete och föräldraskap.	 ☐ ☐ ☐
	Moderaterna vill se över möjligheterna att förbättra förutsättningarna för att knyta vården och den kliniska forskningen närmare varandra. Därtill att de kvalitetsregister som finns används på ett ännu mer systematiskt och effektivt sätt. Vi anser att forskningen har en nyckelroll i fortsatta framsteg för att underlätta situationen för personer med förvärvade hjärnskador.	 ☐ ☐ ☐
	Vi har många förslag! Skolan måste vara tillgänglig, och det behövs fler speciallärare med kunskap att arbeta med elever med funktionsnedsättning. Stöden till personer med funktionsnedsättning i arbetslivet behöver bli enklare att förstå och mer flexibla. Vården för personer med omfattande behov ska samordnas bättre genom rätt till fast läkare.	 ☐ ☐ ☐
	Det behövs ett större fokus på hur personer med funktionsnedsättning kan få bättre möjligheter att delta i samhället och försörja sig själva. Många står långt från arbetsmarknaden. Företagande är ett bra sätt för människor att bryta sitt utanförskap. Men personer med funktionsnedsättning har idag nästan inga möjligheter att starta eget företag. Även om både viljan, kunskapen och idéerna finns, är risken stor att bli av med det stöd man har behov av eller att stödet inte är anpassat för eget företagande. Möjligheterna att driva företag måste därför förbättras, det kan handla om att få färdtjänst i samband med företagandet eller anpassning av arbetsplatsen. Det behövs förbättrade möjligheter till utbildning. Efter gymnasiesärskolan måste det bli enklare att studera vidare och komma ut på arbetsmarknaden. Det handlar bland annat om möjligheten att finansiera sina studier. Inom LSS är det problem med att beslut om assistansersättning omprövas efter två år. För många är det dock osannolikt att tillståndet skulle förändras och borde därför inte utsättas för prövningen. Detta behöver ses över.	 ☐ ☐ ☐

ANNONS

Behöver du stöd för att komma ut i arbetslivet? På Misa Liljeholmen kan du som förvärvat en hjärnskada få en daglig verksamhet på en arbetsplats som passar just dig!

08-669 01 60 liljeholmen@misa.se www.misa.se

Lena "Misa har varit ett bra stöd för mig efter skadan."

	Vi lägger 50 miljoner mer än regeringen till funktionshinderorganisationer och nu la vi en halv miljard extra till assistansersättningen i vårbudgeten.	 ☐ ☐ ☐
	Vi arbetar exempelvis för att tillgänglighetsfrågor ska få ökad vikt i den byggda miljön.	 ☐ ☐ ☐
	Vi vill göra en stor satsning på sjukvården där vi sätter ett mål om att 14 000 fler anställs i vården under nästa mandatperiod fram till år 2022. Vi vill kraftigt förstärka arbetet för bättre arbetsmiljön i sjukvården. De som jobbar i välfärden ska hinna, orka och kunna ge patienter, brukare och klienter en god vård och omsorg av hög kvalitet. Fler sjuksköterskor ska få läsa till specialister med studielön eller utbildningsanställningar. Vi vill förstärka ambulanssjukvården och bygga ut täckningen med fler ambulanshelikoptrar i hela landet. Vi vill öka resurserna till en ny och utvecklad satsning på cancersjukvården. Väntetiderna ska kortas och den statliga finansieringen av Sveriges sex regionala cancercentra ska utvecklas. Vi vill också stärka rätten till en fast läkare, som kan stå för samordning och kontinuitet i vården.	 ☐ ☐ ☐
	Vänsterpartiet har ett ambitiöst program för att få fart på arbetsmarknaden. Sysselsättningsgraden för personer med funktionsnedsättningar är lägre än på 20 år och vi har flera förslag som kan vända utvecklingen, bland annat att arbetsförmedlingen ska ha specialiserade handläggare med fördjupade kunskaper om funktionsnedsättningar, se över möjligheten att utforma ett riktat stöd till sociala företag som oftare har möjlighet att erbjuda meningsfull sysselsättning mm.	 ☐ ☐ ☐

ANNONS:

Det handlar om dig!

På väg...igen

kurs för dig med
förvärvad hjärnskada

Läs mer om våra kurser på

furuboda.org

FURUBODA
Folkhögskola

Modellprojektet

- har slutkonferens i november

Arbetet i Modellprojektet är inne i ett hektiskt skede. Samtidigt som vi håller på med rapporterna planerar vi slutkonferensen den 20 november 2018, som hålls i Aula Medica i Stockholm. Boka in datumet. Ett preliminärt program kommer under sommaren.

Text:

Marie-Jeanette Bergvall

marie-jeanette.bergvall@

hjärnkraft.se

Foto: Dreamstime

På vissa håll kanske förhållande till och med har försvårats

Två av grupperna har bytt namn. Det är "medicinska insatser" som bytt till "rehabilitering inom hälso- och sjukvård - vuxna" och "rehabilitering inom hälso- och sjukvård - barn". Sex av de sju grupperna är i stort sett klara med sina arbeten.

Rehabilitering inom hälso- och sjukvård – barn var först med att lämna sin rapport. De har tagit del av de vårdprogram som finns bland annat i Nederländerna och på Nordirland.

Modellprojektets arbete har presenterats vid olika konferenser, till exempel i Rom.

Rehabilitering inom hälso- och sjukvård – vuxna har gjort en uppföljning av den enkät till landstingen som Socialstyrelsen genomförde 2012.

Den bild som ges är att det på de flesta håll inte skett några förbättringar. På vissa håll kanske förhållande till och med har försvårats på grund av svårigheter att rekrytera personal till teamen. Samtidigt ses flera positiva initiativ, som till exempel det arbete som nu pågår i Västra Götaland där man håller på att utarbeta ett vårdprogram för regionen.

Gemensamt för båda dessa grupper är att de starkt efterfrågar riktlinjer. Vuxengruppen påtalar att detta är ett stort behov för primärvården som har ett stort ansvar för den långsiktiga rehabiliteringen.

Stöd och service – rapporten är klar, men ska kompletteras utifrån utvecklingen kring LSS och LSS-utredningen, som ursprungligen skulle lämna sitt förslag den 1 oktober 2018. Regeringen har nu beslutat om nya tilläggsdirektiv. Samtidigt förlängs utredningstiden till den 15 december 2018.

Rapporten ska också kompletteras utifrån den nya förvaltningslagen.

Arbete-sysselsättning-försörjning har också tagit fram sin preliminära rapport som håller på att sammanställas. Gruppen arbetar inom flera områden med ett stort antal olika insatser och har ett stort fokus på samordningsbehoven.

Barns stöd i skola och fritid har färdigställt sin rapport. De påtalar behovet av ökad kunskap, samordning och behovet av mer evidensbaserad kunskap.

Processledare Helene Lidström och Wern Palmius från Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, har träffat representanter

Sex av de sju grupperna är i stort sett klara med sitt arbete.

från Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, för att diskutera situationen för barn i skolan. Det blev ett mycket positivt möte som förhoppningsvis leder till fortsatta diskussioner.

Gruppen Stödfunktioner har genomfört en pilotundersökning i ett 40-tal kommuner för att undersöka vilka stödfunktioner som finns i form av koordinatörer eller vägledare/lots. Generellt kan konstateras att det saknas stödfunktioner i de flesta kommuner.

Processgruppen Samordning har sett över hur samordning idag sker utifrån individens perspektiv samt inom systemen och finansiering. De arbetar med att ta fram schematiska bilder för att illustrera och klargöra komplexiteten i samhällsinsatserna.

Kommande presentationer

Modellprojektet deltar i Almedalen den 2 juli kl. 14.30. Vi har plats hos "Full Delaktighet" och seminariet kommer att filmas och finnas tillgängligt på vår hemsida. Programmet

finns på www.almedalsveckan.info.

Lars Jacobsson kommer att ta upp Nationellt kunskapscentra, NKC, vid Nordiska mötet för neuropsykologer i Stockholm den 22-24 augusti.

Vid föreningen Sveriges Habiliteringschefer kvalitetskonferens Habilitering 2018 i Göteborg den 13 – 14 september deltar Catherine Aaro Jonsson från Rehabilitering inom hälso- och sjukvård tillsammans med Helene Lidström från Barns stöd – skola och fritid. De har fått en poster antagen om Modellprojektets arbete.

Avslutningskonferensen hålls den 20 november 2018 i samarbete med projektet "Hjärna Tillsammans", se nedan.

Arbetet med programmet pågår för fullt och vi hoppas kunna spegla hur det ser ut på olika nivåer, nationellt, regionalt kommunalt och för den enskilde inom olika samhällsområden. Och framför allt ge svar på frågan – Hur vill ni ha det? ■

Datum 2018

2/7
Visby, Almedalen

22-24/8
Stockholm, konferens

13-14/9
Göteborg, konferens

20/11
Stockholm, konferens

HJÄRNA I DAG!

**MODELLER FÖR
NYA MÖJLIGHETER
EFTER SKADAN**

**BEHOVSINVENTERING
GODA EXEMPEL
& DISKUSSION**

**NÄR: 20 NOV
TID: KL 9.30 – 16.30
VAR: AULA MEDICA
NOBELS VÄG 6
STOCKHOLM**

**BOKA REDAN
NU IN DATUMET
20 NOV**

2 PROJEKT MED SAMMA MÅL:

Att förbättra möjligheterna för personer med olika former av hjärnskada att få tillgång till en långsiktig individanpassad rehabilitering, stöd och service som bidrar till god livskvalitet och delaktighet i samhällslivet.

I "Modellprojektet" och "Hjärna Tillsammans" har brukare, patienter och profession, utifrån respektive projekts unika förutsättningar, tagit fram underlag och rapporter, utarbetat modeller och genomfört en mängd aktiviteter – till nytta för målgrupperna.

DET VILL VI BERÄTTA OM OCH SPRIDA TILL FLER...

Välkommen till en dag där vi presenterar vad vi gemensamt har åstadkommit, minglar och diskuterar vägen framåt.

Konferensen vänder sig till personer med egen erfarenhet av hjärnskada, närstående, politiker, profession, beslutsfattare, samt andra intresserade.

Mer information om program och anmälan kommer.

Modellprojektet
för livslång, individanpassad
rehabilitering, stöd & service.

LÄS MER OM PROJEKTEN
www.hjarnatillsammans.se
www.levamedtraumatiskhjärnskada.se

Idrottsvärlden har gått vilse i hjärntrappan

Peter Sojka, pensionerad adjungerad professor och överläkare i rehabiliteringsmedicin, är kritisk på flera punkter till hjärntrappan som används bland annat inom ishockeyn när spelare får en hjärnskakning.

Text:

Kerstin Orsén

kerstin.orsen@hjärnkraft.se

Foto: Dreamstime

Hjärntrappan är en metod som används inom idrotten efter en hjärnskakning. I sex steg ökas intensiteten successivt. Stegen går från absolut vila till symptomfrihet, till promenader, uppvärmning, träning utan kroppskontakt, fullt spel och slutligen match. Mellan varje steg som tas ska idrottaren vara symptomfri i 24 timmar.

Peter Sojka är professor och överläkare i rehabiliteringsmedicin och docent i fysiologi. Han arbetar kliniskt och forskar vid Mittuniversitetet och Östersunds Rehabcentrum, samt vid Umeå universitet och Neuro-, huvud-, halscentrum på Norrlands universitetssjukhus. Han har publicerat flera vetenskapliga rapporter och har lång erfarenhet av att behandla personer med dessa skador.

Kritiken mot hjärntrappan gäller bland annat att spelarna inte i tid kommer till ordentlig utredning av specialiserade hjärn-skadeteam.

– Spelarna riskerar att fastna i de olika stegen under flera månader och får under tiden inte den behandling de behöver. Hjärntrappan är OK de första 10-14 dagarna men sedan krävs adekvat undersökning, behandling och individualiserad teamrehabilitering, säger Peter Sojka.

Han är också kritisk till att hjärntrappan leder till att rehabiliteringen blir alltför standardiserad för idrottsutövare, vilket försämrar eller fördröjer idrottarens möjlighet att bli återställd.

– Personer som inte är idrottare kommer i regel snabbare till specialistteam, eftersom de som hanterar hjärnskakningar inom idrotten tror sig veta vad som är bäst för idrottskvinnan eller idrottsmannen och därmed dröjer med att anlita annan expertis.

– Hjärnskakning är en hjärnskada. De första två dygnen är det viktigt att ta det lugnt, och framför allt undvika att bli skadad igen och få en ny hjärnskakning. Sedan måste det ske en adekvat rehabiliteringsgång för att få bukt med problem till exempel huvudvärk, ljus- eller ljudkänslighet. Det gäller att avgränsa, behandla, vägleda och rehabilitera i ett multiprofessionellt team.

Viktigt med fysisk aktivitet

– Dessutom är det väldigt viktigt, enligt de senaste rönen, att inte vila efter den första veckan eller 14 dagarna. Efter den första

Peter Sojka tipsar:

■ *Consensus statement on concussion in sport – the 5th international conference on concussion in sport går att hämta gratis på:*

<http://bjsm.bmj.com/content/bjsports/51/11/838.full.pdf>

tiden ska det ske en adekvat stegring i fysisk aktivitet. "Total symptomfrihet" som är en nödvändig förutsättning för att börja med fysisk aktivitet efter hjärnskakning enligt hjärntrappsmodellen har i flera undersökningar visat sig vara en strategi som faktiskt fördröjer tillfriskandet.

Inte vetenskapligt prövad

Peter Sojka framhåller att hjärntrappan inte är vetenskapligt underbyggd.

– Observera att den inte är vetenskapligt prövad överhuvudtaget. Man har bara kommit överens att det verkar vettigt att göra så, men det är inte validerat att hjärntrappan åstadkommer det man hoppas. Av någon anledning har man okritiskt kvar trappan i SHL-lagen och i idrottsvärlden generellt trots att internationell forskning fastslår det jag säger. Att hjärntrappan ska användas bara under de första 10-14 dagarna har förts fram 2013 och det har senast slagits fast 2016 i "Consensus statement on concussion in sport – the 5th international conference on concussion in sport held in Berlin". Men det har inte kommit fram till klubbarna eller de medicinskt ansvariga som sköter om spelarna.

Går det att göra något för att undvika de här skadorna i idrottsvärlden?

– Det bästa är att inte skada sig – att avråda folk från att åka motocross, rida, spela ishockey, åka utför offpist, ägna sig åt downhillcykling eller kampsporter.

– Två saker är avgörande i hockey: att spelarna är större och snabbare, då blir det större skaderisk vilket är svårt att påverka. Men det är möjligt att beivra farliga tacklingar, eller till och med förbjuda tacklingar som i damhockey.

– Hjälmar har redan utvecklats, även inom utförsåkning, för att minska rotationsvåldet. Hjälmar skyddar inte helt, de lindrar. Utan hjälm skulle skadan bli mycket större. Jag skulle önska att idrottare hade mer kunskap om vad som kan hända och vilka konsekvenser hjärnskakningar kan ha på lång sikt så att de fattar ett välgrundat beslut om de verkligen vill fortsätta att ägna sig åt riskfylld sport. Framför allt gäller det idrottsutövare som råkat ut för flera hjärnskakningar, avslutar Peter Sojka.

Den 18 september 2018 föreläser Peter Sojka vid Hjärnkraft Umeås kunskapsdag, för mer information se sid 26. ■

Mer om hjärnskakningar:

■ Peter Sojkas föreläsning finns på Youtube: sök på Peter Sojka eller skriv in: www.youtube.com/watch?v=6EVMiRsMWRO

I Hjärnkraft nr 1-17 beskriver Anders Waplan hur han fick hjälp för att komma tillbaka på isen av bl a Peter Sojka.

I förra nr av Hjärnkraft berättade ishockeyspelaren Cam Abbott att han avslutat sin hockeykarriär efter flera hjärnskakningar samt vilka konsekvenser de haft.

ANNONS:

Telefon: 0456-151 15

Specialiserad rehabilitering och folkhögskola!

På Humlegården i Sigtuna och på Valjeviken i Sölvesborg erbjuder vi neurologisk rehabilitering. Valjevikens folkhögskola erbjuder utbildning i kombination med rehabilitering. Eller kurser i samverkan med din förening.

Valjevikens folkhögskola erbjuder:

Behörighetsgivande utbildningar
 Intressebaserade, anpassade utbildningar
 - musik
 - idrott/hälsa
 Yrkesutbildningar
 - vård- och omsorg
 - massage- och spaterapeut
 Samverkanskurser i Sölvesborg/Trosa med
 - funktionshinderorganisationer
 - övriga intresseorganisationer
 Tillgänglig miljö/anpassat boende
 Kombination m. rehabiliteringsinsatser
 - för dig med neurologisk diagnos/
 förvärvad hjärnskada/rörelsenedsättning
 Dygnet runt assistans

Valjevikens rehabilitering erbjuder:

Rehabilitering/träning
 Rekreation
 Diagnoskurser
 - ALS, MS, Parkinson, Stroke, CP,
 polyneuropati, ryggskada/RMB mm.
 Temakurser
 - Smärta, hjärntrötthet/kognitiva besvär, ung rehab, aktiv rehabilitering i ur och skur/idrott/rullstolsteknik/rullstolsdans, fatigue, ridning, ataxi.
 Dygnet runt assistans
 Tillgänglig miljö/anpassat boende

Humlegården erbjuder:

Rehabiliteringsprogram
 - neurologiska diagnoser
 - reumatologi
 Diagnoskurser
 - Stroke, Parkinson, MS, MD
 Temakurser
 - Stresshantering/avspänning, rullstolsteknik, ridvecka, skapande aktiviteter, träna i vatten.
 Dygnet runt assistans

Humlegården
 Telefon: 08-598 833 00

info@valjeviken.se, www.valjeviken.se / info@humlegarden.a.se, www.humlegarden.a.se

Cecilia Boestad och Michael Lundqvist på plats i Växjö.

Funka för livet mässan i Växjö

Varje år arrangerar Funka för livet mötesplatser om funktionsnedsättning. Mötesplatserna är till för människor som lever med någon form av funktionsnedsättning, deras anhöriga samt till professionen inom området.

Text:
Cecilia Boestad
cecilia.boestad@hjärnkraft.se

Vid mässan i Växjö den 11-12 april var Hjärnkraft representerat av såväl den lokala föreningen som från förbundet. Vi gavs möjlighet till nätverkande med personer med egen skada såväl som professionen och andra utställare på mässan.

Michael Lundqvist från Stockholmsföreningen föreläste tillsammans med förbundssekreterare Cecilia Boestad. Titeln på föreläsningen var "Konsekvenser vid

förvärvad hjärnskada". Michael Lundqvist delade med sig av sina egna erfarenheter efter en olycka i skidbacken då han var 13 år. Föreläsningen tog också upp hur personer kan påverkas vid skada i olika delar av hjärnan. Efter föreläsningen fick vi många frågor framförallt från anhöriga som var intresserade av att veta vad Hjärnkraft har att erbjuda dem och deras närstående.

Med på mässan var också representanter från parasportförbundet som anordnade diverse sportaktiviteter anpassade för personer med olika funktionsnedsättningar, det spelades bland annat rullstolshandboll som såg riktigt kul ut!

Det blir fler "Funka för livet" mässor, närmast i Karlstad 12-13 september följt av Borås 21-22 november. ■

Projektet Hjärnpunkten finansieras hela 2018

Projektet Hjärnpunkten drivs av och riktar sig till människor som har drabbats av hjärnskador till följd av exempelvis stroke, olyckor eller tumörer. Social resursnämnd fördelar 400 000 kronor till Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft Göteborg.

Många människor har svårt att komma tillbaka till livet efter en förvärvad hjärnskada.

- Under tre år har Hjärnpunkten utvecklats till en hälsofrämjande mötesplats för många som förlorat sitt tidigare sociala nätverk, säger Christina Matsdotter, utvecklingsledare Social resursförvaltning.

Hjärnpunkten är ett samarbete mellan

Hjärnkraft, Social resursförvaltning genom Dalheimers hus, och Sensus. Verksamhetens aktiviteter har tagits fram i samarbete med människor som lever med förvärvad hjärnskada och avsikten är att skapa meningsfull fritid, hälsofrämjande aktiviteter och social gemenskap.

Social resursnämnd delfinansierar verksamheten med 400 000 kronor för resten av 2018. Till sista april 2018 har Hjärnpunkten finansierats genom Arvsfonden. En mindre del av Arvsfondsmedlen som inte har utnyttjats under projektiden kan användas av verksamheten resten av året. ■

Kunskapsnätet - ny webbplats lanseras inom kort

Kunskapsnätet är en ny digital plattform som ska förena det traditionella föreningslivet med det nya. Projektet vill bygga upp ett deltagarstyrt digitalt forum där personer kan dela, skapa och utveckla kunskap och erfarenheter i frågor som berör människor med funktionsnedsättningar.

Forumet består av nätverksgrupper för olika intresseområden som till exempel skadegrupper, smärta, forskning, friluftsliv eller tillgänglighet. Deltagarna bestämmer och det är bara fantasin som sätter gränser. Nätverksgrupperna "träffas" på nätet.

I grupperna utbyter man specifika erfarenheter och kunskaper och försöker utveckla och förbättra situationen inom respektive område. En utbildad och godkänd nätverkskoordinator ansvarar för verksamheten inom gruppen.

Inom Kunskapsnätet finns det en kunskapsgrupp, i vilken alla nätverkskoordinatorer ingår. Där delar man med sig av vad som pågår i de olika Nätverksgrupperna.

Kunskapsnätet är öppet för alla oavsett vem du är eller vilken erfarenhet du har. Du kan leva med en funktionsnedsättning, vara anhörig, jobba inom området, forska eller helt enkelt bara vara intresserad av det som sker i Kunskapsnätet. Det enda kravet är att du är intresserad av att dela, skapa och utveckla frågor som berör personer med funktionsnedsättning.

Syftet med Kunskapsnätet är att skapa nya former för kunskaps- och erfarenhetsutbyte om frågor som berör personer med funktionsnedsättningar. Det ger Personskadeförbundet RTP tillsammans med Hjärnkraft och våra samarbetspartner bättre förutsättningar att bedriva ett effektivt påverkansarbete. Dessutom kan vi stötta varandra i all verksamhet inom och utanför förbunden vilket gynnar medlemmarna.

Kunskapsnätet är också kunskapsförmedlare till personer utanför Kunskapsnätet. All kunskap som utvecklas kommer att vara tillgängligt för alla, till exempel för lokalföreningar, kontaktpersoner och andra förbund via hemsidan, nyhetsbrev, FB och intranätet. På det sättet kan vi stötta personer med funktionsnedsättningar ännu bättre.

Kunskapsnätet är ett Arvsfondsfinansierat projekt. 2018 är det tredje och sista projektåret, vilket innebär att Kunskapsnätet kommer vara i full drift under 2019. I år kommer de första grupperna att bildas och inom kort lanseras hemsidan där du kan gå in och starta en grupp, gå en webbutbildning eller bara lära dig mer.

Foto: Dreamstime

Text:

Jennie Ignberg Eriksson

All kunskap som utvecklas kommer att vara tillgängligt för alla, till exempel för lokalföreningar, kontaktpersoner och andra förbund via hemsidan, nyhetsbrev, FB och intranätet."

Kunskapsnätet

ANNONS

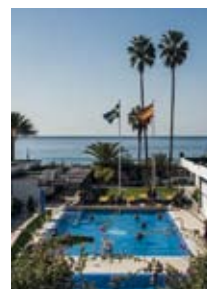
REHABILITERING MED VÄRME

På södra Teneriffa i Los Cristianos ligger rehabiliteringsanläggningen VINTERSOL. Här har bedrivits rehabilitering i över 50 år. Vintersol erbjuder ett komplett program för dig med neurologiska besvär. Vi har svensktalande personal som ger dig individuell sjukgymnastik och arbets-

terapi, vattengymnastik, balansgrupper och andra anpassade grupper, hand-, fot- och pinnggrupper. Du har också möjlighet att få polikliniska behandlingar. De flesta landstingen har avtal med VINTERSOL och behandlingarna kan bekostas via Försäkringskassan. Privatpatienter är också välkomna!

GÖR SÅ HÄR: Be din läkare skriva en ansökan om rehabilitering på Vintersol som sedan skickas vidare till Landstingets avdelning för rehabilitering utomlands. När din remiss har blivit godkänd får vi veta det och kontaktar dig för en stimulerande rehabiliteringsperiod på Teneriffa. Ansökan och remissblankett hittar Du på vår hemsida: www.vintersol.com. Du kan också kontakta oss per e-post: vintersol@vintersol.com eller info@vintersol.com. Telefonnummer i Spanien: +34 922 777 900.

Clinica Vintersol, C/.Nordica 1
386 50 Los Cristianos
Teneriffa, Spanien

I filmen *Motorsågar* skildras misshandeln som ledde till Niklas Håkansson's förvärvade hjärnskada, under föreläsningen beskriver han tillsammans med Rita Ehrenfors vad som händer sedan.

Om konsekvenserna, LSS och hjärnskaderehabilitering i Borås

Den 21 mars höll Hjärnkraft en utbildningsdag på Nykterhetsgården Lönner i Borås. Lite drygt 70 deltagare hörde på föreläsningar under en fullspäckad dag.

Vi fick höra Niklas Håkansson och Rita Ehrenfors prata om konsekvenser av förvärvad hjärnskada. Niklas Håkansson pratade utifrån sitt perspektiv efter skadan och Rita Ehrenfors från sin roll som arbetsterapeut och god vän som följt Niklas i hans rehabiliteringsprocess under

Deltagarna lyssnar på föreläsning vid utbildningsdagen i Borås.

ANNONS

Region Örebro län
Fellingsbro folkhögskola

Friskvårdskurs för dig med förvärvad hjärnskada

Återerövra vardagen! Hitta strategier för minne, koncentration, planering och inläring. Utveckla självkänsla i gemenskap med andra i en tillåtande miljö på Fellingsbro folkhögskola i Örebro.

<http://fellingsbro.fhsk.se/kurser/friskvaardskurs/>

En av föreläsarna från rehabiliteringskliniken tog bland annat upp vilken betydelse hjärnskadekoordinatorer kan ha.

många år. Niklas fick som vanligt toppbetyg från deltagarna i utvärderingen! Mycket uppskattad var också den genomgång vi fick av Erik Wahlgren gällande LSS och vad som är aktuellt där just nu.

Ett team från Södra Älvsborgs sjukhus, neuro- och rehabiliteringskliniken redogjorde slutligen för de arbetssätt och metoder som används vid kliniken. Det var mycket spännande att höra de olika yrkeskategorierna redogöra för hur de arbetar i team runt patienterna med den individuella rehabplanen som övergripande styrdokument. De beskrev också hur de arbetar inom respektive profession. Dessutom tog de upp vad det hade betytt för rehabiliteringsarbetet och för personer med förvärvad hjärnskada om det funnits en hjärnskadekoordinator i länet.

Det var verkligen en lyckad utbildningsdag som blev möjlig till stor del genom Jan-Olof Dahlins engagemang.

Text & foto
Cecilia Boestad

cecilia.boestad@hjarnkraft.se

Niklas Håkansson och Rita Ehrenfors fick toppbetyg av deltagarna.

Inbjudan till

Utbildningsdag i Halmstad om förvärvad hjärnskada

Tema: Konsekvenser vid förvärvad hjärnskada.

Plats: Aulan på lasarettet
Lasarettsvägen i Halmstad

Tid: Den 25 september 2018 kl. 9-16.30
(registrering från kl. 8.30).

Avgift: 900:- inkl. lunch/kaffe. (Medlemmar i Hjärnkraft sedan minst ett halvår betalar 450:-, nyare 550:-).

Kontakt: Per-Erik Nilsson, 0704-41 32 55
eller per-erik@hjarnkraft.se.

En parallell programpunkt vänder sig till dig som i din profession arbetar med att ge stöd åt anhöriga eller närstående.

Vi vill ge kunskap och insikt i hur det är att vara anhörig till en person med förvärvad hjärnskada och vilka behov anhöriga har. Vi vill också ha en dialog kring era förutsättningar när det gäller att stötta anhöriga i en pressad situation.

Mer information? Program och anmälningsblankett finns på www.hjarnkraft.se

Varmt välkommen!

Foton: Dreamstime.

Universellt utformade arbetsplatser

- inte bara tillgänglighetsanpassning

Universellt Utformade Arbetsplatser, UUA, är ett ESF-projekt som Vasakronan och Funktionsrätt Sverige driver tillsammans med Akademikerförbundet SSR som projektägare. Projektet ska arbeta fram metoder och modeller för inkluderande arbetsplatser på kontor.

Text:
Pia Delin

pia.delin@bredband.net

ESF bidrar med 8,5 miljoner vilket är 53 procent av projektkostnaden. Deltagande företag bidrar med egna medel motsvarande 47 procent. Projektet startade den 30 december 2017 och avslutas vid halvårsskiftet för att sedan gå in i en genomförandefas fram till april 2020.

Syftet med projektet?

Projektets syfte är ett arbetsliv anpassat för alla och att alla olikheter ryms där. Stora rekryteringsbehov finns och sjukskrivningstalen ökar.

Någon måste ta tag i frågan hur behovet av arbetskraft ska mötas i framtiden. Många har stora svårigheter att komma in på arbetsmarknaden. Därför behövs ett hållbart arbetsliv.

FN har definierat Universell Utformning. Alla människor har olika behov, är olika och har olika förutsättningar. Då behövs en helhetssyn på arbetsplatserna som inte bara handlar om tillgänglighetsanpassning. Man måste göra rätt från början så att arbetslivet bli anpassat för alla.

ESF ser det som ett pilotprojekt, troligen kommer det en fortsättning för att kunna "skruva lite på allt". Fokusgruppen kommer att bestå av personer med funktionsnedsättning, personer som är sjukskrivna och de som har svårt med svenska språket.

Hur ska detta ske?

Projektet är indelat i fyra utvecklingsteam:

- ▶ Arbetsplatsens fysiska utformning
- ▶ Arbetsplatsens sociala miljö
- ▶ Organisation och ledarskap
- ▶ Rekrytering och kompetensförsörjning.

I alla team ska det finnas med personer från Funktionsrätt Sverige. Teamen ska arbeta fram faktorer inom sina utvecklingsområden. Sen ska all text omformas till ett dokument som innehåller metoder och modeller för att på bästa sätt hjälpa de tre grupperna att lättare komma ut på arbetsmarknaden.

Vi från funktionshinderrörelsen ställer upp ideellt och har träffat projektet totalt 10 dagar under februari – maj 2018. ■

ANNONS:

JAG KAN!

Vi på Nordström Assistans är övertygade om att med rätt hjälp och förutsättningar kan man uppnå mer. Det man en gång såg som omöjligt vill vi ge en chans till. Vi vill förändra, förbättra och skapa vägen till en bättre tillvaro. Vårt uppdrag och mål är att du som kund ska kunna känna JAG KAN! Alltid. I alla lägen.

nordström
assistans

nordstromassistans.se

Nytt regelverk för personuppgifter

Hjärnkraft får ny policy för integritet

Den 25 maj 2018 började dataskyddsförordningen, GDPR (General Data Protection Regulation), gälla inom EU. Lagen reglerar hur personuppgifter får behandlas med fokus på att skydda din personliga integritet.

Text:
Anette Wilhelm
anette.wilhelm@hjärnkraft.se

Illustrationer: Dreamstime

Förordningen gäller direkt i alla EU-länder och ersätter nationella regler, som till exempel personuppgiftslagen (PuL) i Sverige.

Ett av syftena med dataskyddsförordningen är att skydda enskildas grundläggande rättigheter och friheter, särskilt deras rätt till skydd av personuppgifter. Dessa rättigheter innebär att du som registrerad ska få information om när och hur dina personuppgifter behandlas och ha kontroll över dina egna uppgifter.

Personuppgifter är all information som direkt eller indirekt (dvs. tillsammans med andra uppgifter) kan kopplas till dig, t ex namn, bild, personnummer.

Dina rättigheter som registrerad har utökats, förstärkts och specificerats i da-

taskyddsförordningen jämfört med personuppgiftslagen.

Vi är måna om att du ska känna dig trygg i dina kontakter med oss. Därför förtydligar vi vår information om hur vi hanterar personuppgifter.

På www.hjärnkraft.se kan du läsa vår Integritetspolicy. Vi har skapat en sida om GDPR under Om Hjärnkraft/Policy.

På [Datainspektionens webbplats](#) kan du läsa mer om nya dataskyddsförordningen (GDPR).

Landet runt: Västra Götaland

Vara Folkhögskola - regional patientprocess

Denna gång genomfördes grupparbeten omkring patientprocessen, vårdkedjan eller "resan" efter skadan. 24 deltagare samtalade och skrev ned sina erfarenheter och vad de tyckte.

Vi delade med varandra och för mig som ombudsman är det viktiga saker att ta med in i fortsatta RPP-arbetet (RPP = Regionala

Patientprocesser). Målet är en bättre och mer jämlik vård för alla med förvärvade hjärnskada i Västra Götaland.

Kursutvärderingarna var till största delen positiva. Slutbetyget blir att alla gärna kommer tillbaka. Preliminära datum för hösten är fredag-lördag 2-3 november. Skriv in det i din kalender.

Kerstin Söderberg

Ovan från gruppövning, lilla bilden yoga.

Lättare hjärnskada behöver inte vara lätt!

För dig som påverkar situationen, akut eller långsiktigt, för personer med hjärnskada.

Hjärnkraft Västerbotten som firar 25 år i år, inbjuder till kunskapsdag tisdag 18/9 2018 kl 09.00-16.00 i Medlefors folkhögskola, Skellefteå www.medlefors.se.

Inbjudan, program, avgift och anmälan se: www.hjarnkraft.se/kalendarium

Välkommen till en dag om barn, ungdomar och unga vuxna med förvärvade hjärnskador. Fallolyckor, slag och skador under lek, i skolan eller under idrott. Livet förändras snabbt, när det som inte får hända händer.

Vi inbjuder dig till ett unikt tillfälle att fördjupa dina kunskaper, få ökad insikt i frågor som berör personer med hjärnskada och deras nätverk – individuellt stöd och ökad delaktighet.

Varmt välkommen!

Medverkande, bl a:

Jessica Falk, mamma, musiktartist och HjärnskaDeförbundets ambassadör.
Alexandra Sundberg, delaktighets-samordnare Skellefteå kommun.
Marie-Jeanette Bergvall, projektledare Hjärnkrafts Modellprojektet.
Peter Sojka, överläkare vid Neurorehabilitering, Neuro, huvud-, halscentrum/ NHHC, Norrlands Universitetssjukhus.
Igor Ardoris, lic. mental tränare och pedagogisk konsult.
Maria Lundqvist-Brömster, förbunds- och länsordförande Hjärnkraft.

Arrangeras av Hjärnkraft Västerbotten i samarbete med HjärnskaDeförbundet Hjärnkraft, Hjärnkraft Skellefteå, ABF Västerbotten och Skellefteå.

Landet runt: Gävleborg

Årsmöte i Gävleborg

Hjärnkraft Gävleborg samlade 25 personer till årsmöte på Tönnebro Vårdshus. Efter årsmötet bjöds det på lunch.

Maria Berglin, anhörigstödare i Gävle kommun, var inbjuden till mötet. Hon informerade om deras verksamhet på Anhörigcenter i Gävle. Anhörigstöd erbjuder bl.a stödsamtal, föreläsningar, olika aktiviteter och dessutom finns flera specifika anhöriggrupper.

Medlemmarna fick en hel del tips och efter frågestund avslutades mötet, med många nöjda deltagare.

Karin Sjöholm

Landet runt: Borås/Sjuhärad

Årsmöte i Borås

Mötet hölls på mysiga Lönnens lokal i Borås. Förhandlingarna leddes av Ida Legnemark (v), som med säker hand lotsade igenom dagordningen. Föreningen har 95 medlemmar och en gedigen verksamhet redovisades. Det är främst Alingsås, Borås och Ulricehamns områden som är aktiva. Ja, ett gladare årsmöte får man leta efter.

ANNONS

Sjukgymnastik, ateljé och sinnesstimulering

Våra dagliga verksamheter erbjuder fysisk aktivitet, hjärngympa och olika aktiviteter i ateljén för dig med förvärvad hjärnskada. Vi hjälper även dig som vill arbetsträna på ett företag.

Dalagatan

Dalagatan 6, Stockholm
frosunda.se/dalagatan
 010-130 41 04

AL-gruppen

Brommavägen 2, Solna
frosunda.se/algruppen
 010-130 41 04

Ökad delaktighet minskar utanförskapet

Jag anmälde mig som helt vanlig medborgare till Helsingborg Live den 8 maj, eftersom jag är intresserad av min hemstad Helsingborg. Om brottslighet och om staden idag är säkrare än den varit på flera decennier?

Inte tillgängligt för personer med hörselnedsättning. Bild från webbplatsen.

Göran Wallin
person med förvärvat
hjärnskada - dyslexi -
hörselskada
Medlem i Hjärnkraft
Utbildad i Socialmedicin
vid Malmö universitet

Tryggare Helsingborg kan vi se från olika perspektiv. Tillgänglighet är ett.

Jag bor i Helsingborg och tillhör Hörselenheten vuxna Malmö enligt politikernas regler.

Vill bara först nämna att igår cyklade jag hemifrån till Hemköp för att hämta reservdelar till hörapparaten. Det är tur att jag än så länge klarar mig utan karta och kompass när man ska ta sig runt i all röra, som finns i vårt samhälle.

Min hörapparat fixades av professionell och trevlig audionom på Hörselenheten vuxna i Helsingborg. På så sätt kändes det tryggt för mig att cykla till Helsingborg Live på Söder. Där jag först under minglet åt, drack och träffade trevliga människor.

Det är mycket bra för mig att ha min hörapparat. Det eftersom jag denna gång inte fick några vuxendötolkar av Tolkcentralen i Kristianstad Region Skåne. Tolkcentralen

hade inga lediga tolkar till mig, varken i Skåne eller i Halland.

Slinga ska finnas och fungera. Vad jag har läst, är att enligt byggnormerna ska en publik lokal vara tillgänglig för hörselskadade (Boverkets Byggregler, BBR20). Lokalägaren är skyldig att installera teleslinga och är även skyldig att se till att den fungerar.

Vinsterna med ett samhälle som är tillgängligt och användbart för alla medborgare oavsett funktionsnedsättning är många. Om delaktigheten ökar i samhället så minskar utanförskapet.

Det var mycket trevligt, men tyvärr var det dålig tillgänglighet för oss hörselskadade. Speciellt när vi inte får några vuxendötolkar. Önskar att de ordnar bättre tillgänglighet. Det oavsett vilken funktionsnedsättning som en person lever med.

Hur kan vi förbättra tillgängligheten i offentliga lokaler? ■

ANNONS

Hjärnskaderehabilitering i Alicante / Spanien

**Svensk medicinsk personal – Rehabilitering efter
dina mål och möjligheter – Härlig miljö
Vi hjälper dig att söka ersättning för rehabiliteringen**

www.enrichedlife.se / 08-663 33 49

enriched life

Carinas story

Hur mår jag nu? Vad var det som hände? Varför blir jag inte riktigt frisk? Och hur blev jag keramikern med egen verksamhet i garaget? Frågorna har varit många sedan Carina för sex år sedan drabbades av bakteriell hjärnhinneinflammation. Idag är hon redo att berätta.

Text:
Carina Dahlen
Foto: privat.

Min story kommer här! Jag har sedan jag var i 20-årsåldern gjort keramik och målat med mera. När vi flyttade till Florida gick jag en keramikutbildning på college. När vi flyttade hem till Sverige igen fortsatte jag att gå på kvällskurs i

keramik. Arbetade som förskollärare och livet gick vidare i Sverige.

Men så drabbades jag av bakteriell hjärnhinneinflammation. Det är en akut sjukdom och insjuknandet går mycket snabbt, utan läkarvård är dödligheten nästan 100 procent.

Hjärnhinneinflammation kan man få av en vanlig halsbakterie, om den letar sig in i hjärnan. Varför jag blev sjuk vet man inte.

Jag började bli dålig en kväll när jag och min dotter satt och tittade på tv. Efter det blev jag snabbt mycket sämre, på bara ett par timmar. Väl inne på akuten på Östra sjukhuset förstod man först inte vad det var. Efter sex timmar tog man ett ryggmärgsprov och det visade sig vara hjärnhinneinflammation.

Jag blev nu inlagd och fick antibiotika intravenöst och kortison mot svullnaden i hjärnan.

Det var en tuff tid och jag var inte vaken så mycket. Efter ett par dagar fick man sätta in det tunga artilleriet då jag inte blev bättre och man inte fick bukt på bakterierna.

“Nu skjuter vi hej vilt från höften” som läkaren sa!

Sakta blev jag bättre och efter 11 dagars behandling blev jag utskriven.

Väl hemma så trodde jag att allt skulle bli som vanligt igen. Nu var jag ju inte sjuk längre!

Läkaren sjukskrev mig väldigt länge och på mitt läkarintyg stod det att jag hade uttalad hjärntrötthet.

Vi skrattade åt det då!

Tiden gick och jag bara väntade på att bli frisk, bara några veckor till... men om och om igen sköts det upp.

Var matt, yr, orkeslös och hade alltid huvudvärk.

Jag hade mycket svårt för ljud och kunde inte vara i stökiga miljöer. Hade svårt att

”

Ibland jämför jag hjärnan med en smart-phone! Min batteritid höll längre om jag inte använde för många appar!”

Foto: Dreamstime.

fokusera om det var för mycket intryck runt omkring mig. Jag åkte till och med till Ikea för att träna mig på ljud!

Känslan av att hjärnan inte orkade var så annorlunda och en otäck känsla. Något jag aldrig känt förut. Det närmaste jag kan förklara är att hjärnan var seg som den är när man är bakfull (om man tar bort illamåendet). Eller som det känns när man är jetleggad.

Huvudvärken var som en svullen, tryckande känsla. Huvudet kändes tjockt, varmt och tungt. Värken fanns där hela tiden och jag var aldrig riktigt pigg.

Jag orkade bara ett par timmar sedan blev hjärnan trött och jag behövde vila. Gjorde jag för mycket på dagen kunde jag inte sova på natten utan vaknade efter ca två timmar när jag skulle ner i djupsömn. Hjärnan blev helt enkelt övertrött.

Jag brukar säga att man vill ha en control, alt, delete i hjärnan. Man har helt enkelt använt för många program som kan stängas ner. Ibland jämför jag hjärnan med en smartphone! Min batteritid höll längre om jag inte använde för många appar! Så här är det fortfarande även om jag mår bättre nu och har lärt mig strategier hur jag ska klara av dagarna.

Andra ser dock inte så tydligt att jag mår dåligt, mina närmaste kan se det ibland. Oftast på min ögon och mitt tal. Blicken

blir suddig och ofokuserad och jag är lite seg i talet. (Fast jag försöker att låtsas vara pigg.)

Jag har fortfarande svårt att se på tv, läsa böcker, lyssna på musik och dessutom sviker minnet mig.

Detta kallas att ha hjärntrötthet. När hjärnan inte orkar över en längre tid.

Jag har nästan alltid huvudvärk. Och behöver planera för hur jag ska orka och vad jag ska orka.

Jag behöver vila ofta, men inte för att kroppen är trött utan för att hjärnan behöver återhämta sig.

Jag gör mindfulness varje dag och vilar innan jag ska göra något och efter jag gjort något.

Allt som ger intryck i hjärnan som den ska bearbeta gör den trött.

Bara att åka och fika kräver planering och är inte avkopplande som det var förut. Fast man tycker ju att det är lika trevligt men det drar ut energi ur hjärnan, men det fyller ju även på hjärtat och det är ju så viktigt!

Jag var under ganska lång tid inskriven på Högsbo neuroklinik och ett team tog hand om mig. Man gjorde tester och utredningar. Även familjen fick hjälp att hantera situationen.

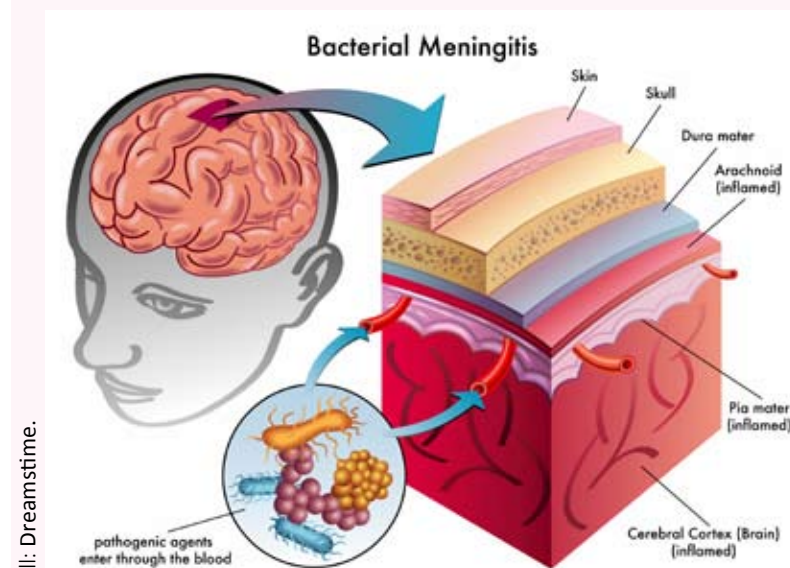
Läkaren talade om för mig att jag hade fått en hjärnskada av bakterierna och att jag kan bli bättre men det kommer att ta mycket lång tid.

”

Jag har fortfarande svårt att se på tv, läsa böcker, lyssna på musik och dessutom sviker minnet mig.”

Bakteriell hjärnhinneinflammation

Vanliga symtom

vid hjärnhinneinflammation är:

- ▶ huvudvärk
- ▶ illamående
- ▶ feber
- ▶ nackstelhet
- ▶ känslighet för ljud och ljus.

Om den orsakas av bakterier kan den också ge:

- ▶ krampanfall
- ▶ medvetslöshet
- ▶ yrsel och orkeslöshet på grund av lågt blodtryck
- ▶ blödningar i huden som ser ut som röda utslag eller blåmärken.

Läs mer om hjärnhinneinflammation på 1177.se

www.1177.se/Fakta-och-rad/Sjukdomar/Hjarnhinneinflammation/

Jag sitter utanför Östra sjukhuset i Göteborg och fick gå ut för första gången.

Utbildningen i USA.

”

Ibland är jag ledsen över hur livet är och ibland är jag så lycklig att jag överlevde och får arbeta med min keramik.”

Jag började på rehabiliteringen på Dahlheimers hus. Här träffade jag andra som hade samma problem, det var en otrolig känsla att få prata med andra som förstod vad det handlade om. Det var en mycket välbehövlig tid men fortfarande väntade jag bara på att bli frisk. Efter det året började jag med arbetsträna. Inte på förskolan som hade varit alldeles för svårt.

Här någonstans förstod jag att jag inte kommer att bli helt frisk.

Jag försökte att klara av 20 timmar i veckan på ett arbete som var anpassat för mig men fick avsäga mig allt runt omkring. Jag fixade inte ens det!

Det var svårt att få vardagen att fungera. Till slut kom jag till insikt om att jag måste tänka om. Nu satsade jag på min hobby! Keramik! Min heltidsanställning släppte jag. Min utbildning, yrkesroll, lön och arbetskamrater förlorade jag.

Det här är tufft och svårt att prata om och mycket jobbigt att berätta. Att inte klara av det man gjorde förr och leva på ett nytt sätt är svårt att acceptera.

Det som varit svårast är faktiskt att inse att man är sjuk. Det är nästan det som är jobbigast med att ha en sjukdom som inte syns men som ändå påverkar en så mycket som den gör.

Det ser ut som man gör massor och orkar med allt om man till exempel ser på Facebook. Men man skriver tyvärr inte att man går hem tidigare, vilar hela dagen för att orka på kvällen. Hoppas över något på fredagen för man ska orka till exempel kalaset på lördagen. Det blir mycket förberedelse och

planering för att orka med dagarna. Och då pratar jag om att jag måste vila inför att göra något roligt!

Det är jobbigt och det har varit många dagar med upp och ner. Ibland är jag ledsen över hur livet är och ibland är jag så lycklig att jag överlevde och får arbeta med min keramik.

Men var kommer keramiken in i det hela?

Jo, min underbara gubbe förstod någonstans under rehabiliteringstiden på Dahlheimers att jag skulle nog må bra av att kunna göra min keramik hemma i lugn och ro.

Så han letade upp en brännugn på blocket! Vi satte in den i garaget tillsammans med min gamla drejskiva! Nu kunde jag göra keramik hemma!

Att dreja är avkopplande för min hjärna. Rena medicinen och helt klart meditation för mig! Här kunde jag sitta när familjen tittade tv och jag inte orkade vara med.

Jag fick så mycket positiv respons när jag visade min keramik! Fler och fler ville beställa och folk ville komma och titta på min keramik.

I början tänkte jag att det här tar nog snart slut. Kunderna ebbar ut och min hobby blir som vanligt igen. Men så blev det inte!

Det hela växte av sig själv och för att kunna vila och inte boka in olika tider så bestämde jag en dag i veckan då mina vänner kunde komma och titta. Ren självbevarelse-drift så att jag skulle orka. Fler och fler kom till mig i garaget och det gjorde att jag vågade satsa på att starta eget!

Inte alls samma inkomst som lärare men ett arbete som jag kan orka med och själv bestämma när jag orkar arbeta. Ljudfritt är det också!

Men utan de som handlat, peppat, delat min sida på Facebook, tryckt på gillaknapparna och alla som stöttat mig, utan dem hade jag inte kommit så här långt på min nya väg i livet!

Det har betytt otroligt mycket och gett mig styrkan att våga tro på att jag skulle kunna klara det här.

Nu har jag fått möjligheten att anpassa mina arbetstider och arbeta när jag mår bättre. Jag är på rätt väg mot en helt ny och helt annan resa i livet!

Min hobby är nu mitt arbete! Men utan mina vänner och allt stöd på olika sätt hade jag inte klarat det!

Det är många gånger svårt att leva med huvudvärk och hjärntrötthet men keramiken hjälper mig så mycket. En drivkraft och kärlek att kämpa vidare!

Landet runt

Årsmöte Fyrbodal

Mötet inleddes med att Jörgen Ringdahl berättade om fri- och djuphavsdykning. Ordförande för årsmötet var Monica Koch och sekreterare Louise Nyholm. Som representeranter till förbundsstämman i oktober valdes Arne Lindh och Kerstin Olsson.

Årsmöte Skaraborg

Christina och Sven-Olof Andersson avtackades. Ny i styrelsen är Kerstin Söderberg och Marie Eliasson är välkommen tillbaka.

Årsmöte Göteborg

Richard Norling var ordförande och mötet genomfördes till allas belåtenhet. Stort tack till Solveig och Britta för sitt goda arbete i styrelsen. Britta är numera hedersmedlem med sina 25 år i Hjärnkraft Göteborg.

Möte Västra Götaland

Årsmötet hölls i Vårgårda med 31 deltagare, bl a även vår tidigare ombudsman, grand old man Ingvar Hansson. Ordförande Stig-Olov Tingbratt höll sedan förtjänstfullt i mötet som flöt på bra och enligt sedvanlig praxis. Vi avslutade med lottdragning.

Besök Hjärnkraft i Visby under Almedalsveckan måndag 2/7

Hjärnkraft kommer att vara representerade av ordförande, förbundssekreterare, projektledare för Modellprojektet samt en person med egen skadeerfarenhet. Vi delar Funktionsrätt Sveriges tält måndagen den 2 juli kl 9 - 12. Kom och besök oss - diskutera hjärnskadefrågor, nätverka och ta del av informationsmaterial.

Ur programmet:

- 2/7 kl 9-12 Träffpunkt Hjärnkraft. Funktionsrätt Sveriges tält.
- 2/7 kl 14:30 Seminarium: "Ett liv som räddas ska också levas - hur kan hjärnskaderehabiliteringen utvecklas?" arrangeras av *Modellprojektet* på Café Strandporten (Full Delaktighet).
- 3/7 kl 10:45 Seminarium "Vård för förvärvad hjärnskada - först röda mattan, sen ett svart hål, arrangeras av *Hjärna tillsammans* på Café Strandporten.

Läs mer på www.almedalsveckan.info
Fri entré.

Varmt välkomna!

Landet runt: Västra Götaland, Borås och Halland

Familjerally i Fjärås 24 april

Full fart. Här ser vi Kjell och Birgitta.

Hjärnkraft Västra Götaland, Borås och Halland fixade ett trevligt familjerally med 12 frågorsbana och 2 stationer på 3.8 mil runt Fjärås - Kungsbacka.

Det blev riktigt lyckat och kul! Bengt Alavik höll i banläggning och frågorna och var dessutom prisutdelare - stort tack Bengt! Start och mål var vid Fjärås kyrkas församlingsgård där vi fikade och sålde lotter efter målgång. Nio bilar deltog i rallyt och vi var sammanlagt 21 glada deltagare.

Norra Hallands tidning var också på plats och pratade med oss. Vinnare av rallyt blev Erik Dahlin och på delad andra plats Kjell och Birgitta från Halland - kul!

Lennart Lundén

Läs- och filmtips

Foto: Dreamstime

Boktips

Himlen måste sakna en ängel

Linn Maria Wågberg har skrivit en bok om händelsen för tre år sedan som var mycket nära att kosta hennes son Leo livet. Boken är också en berättelse om livet efter olyckan och fram till nu.

Text:
Cecilia Boestad
cecilia.boestad@hjarnkraft.se

Boken Himlen måste sakna en ängel är utgiven på Norstedts Förlag, finns även som ljudbok. ISBN: 978-91-1-308149-6.

Linns son Leo var på konfirmationsläger uppe i fjällen och på kanotutflykt i hårt väder. Kanoten som Leo och två kamrater paddlade välte och killarna hamnade i kallt vatten i hårt väder. I två timmar låg Leo i det fyra gradiga vattnet innan han hittades och hjärtlungräddning påbörjades. När han hittades hade hans hjärta slutat slå och han visade inga livstecken. Vid ankomsten till sjukhuset var hans kroppstemperatur endast 14,5 grader. Få personer har överlevt efter att ha varit så nedkylda.

I boken "Himlen måste sakna en ängel" (Norstedts förlag) skriver hon om olyckan och om vägen till ett så normalt liv som möjligt för henne, Leo och hans syskon.

Hon talar om ögonblick som på några sekunder och minuter förändrar tillvaron, och om de stunder i en människans liv som för evigt kommer att definiera henne.

– De tre år som gått sedan dess har varit fyllda av skräck, oro, och rädslor – men också av tacksamhet, glädje och förtrostan. Leo överlevde mot alla odds och jag fick honom tillbaka. Det är inte samma Leo som innan, han är en förändrad. Fast det är ändå min älskade son, säger Linn Maria Wågberg.

Olyckan påverkade Leo psykiskt och fysiskt. Han har i dag problem med när- och arbetsminnet, och i ena benet fick en del av muskulaturen tas bort eftersom den skadats av det långa cirkulationsstoppet.

Linn beskriver i boken hur sonens olycka förändrat hennes sätt att se på tillvaron. "Jag hetsar inte längre upp mig lika snabbt och lika mycket för småsaker. Jag ger mig inte in i så många konflikter om saker som egentligen inte betyder någonting. Jag ser på livet med ett mer öppet sinne". ■

ANNONS:

Med rätt assistans får du bättre livskvalitet!
Vår vision är därför att öka livskvaliteten för dig genom att ge dig i särklass bästa service med all respekt.

Din trygghet i centrum!

www.adena-assistans.se

Kontakta oss: Adena Personlig Assistans 08-735 53 30 Skytteholmsvägen 2 171 27 Solna

Gamla synsätt spökar än - funktionshinder genom tiderna

■ Få faktaböcker berör så mycket som Margareta Perssons Gamla synsätt spökar än. Den handlar om hur personer med funktionsnedsättningar har behandlats genom tiderna och hur det kunde gå till på institutioner i Sverige innan LSS-reformen och personlig assistans kom 1994.

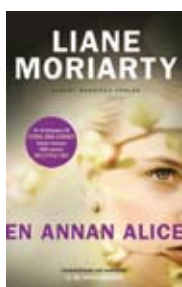
Boken känns skrämmande aktuell med frågor om vilka liv som är värda att leva, FN-konventionen och allas lika värde. Den borde vara obligatorisk läsning för alla politiker, tjänstemän och handläggare, som påverkar situationen för personer med funktionsnedsättningar.

Kerstin Orsén

ISBN 9789186939991

En annan Alice

ISBN 9789100174125.

■ Boken handlar om Alice, som efter en olycka på gymmet glömmer tio år av sitt liv. En sak är säker; hon känner inte igen sig själv. Det är en tankeväckande roman om livet, minnet och relationerna till människorna runt oss.

Nyss utkommen på svenska, succé-författaren Liane Moriarty skrev den 2010.

Kerstin Orsén

Louis Theroux: De hjärnskadade

■ Missa inte journalisten Louis Theroux intressanta och sevärda dokumentär om personer med traumatiska hjärnskador som finns att se på SVT play.

I programmet får vi följa flera personer med traumatiska hjärnskador i Storbritannien. Vi får en inblick i hur det brittiska systemet för rehabilitering fungerar. Han besöker en rehabiliteringsklinik för hjärnskador och visar hur patienterna slussas ut via speciella boenden där de erbjuds hjälp och stöd på ett helt annat sätt än i Sverige. Vi får verkligen komma patienterna och deras anhöriga nära.

www.svtplay.se/video/17590606/louis-theroux-de-hjarnskadade

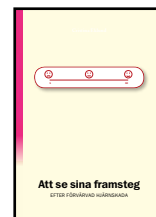
Cecilia Boestad

Hjärnkrafts skrifter

Hjärnkraft arbetar för att öka kunskapen om förvärvad hjärnskada och de svårigheter en skada kan ge även lång tid efter att den inträffat.

Med stöd från Specialpedagogiska skolmyndigheten har Hjärnkraft tryckt material som underlättar arbetet i skolan för både lärare och elever med förvärvad hjärnskada.

Att se sina framsteg – ett skattningsmaterial för att utvärdera förmågor och funktioner.

Boken **Att se sina framsteg** finns nu också på engelska

Recognising My Progress - a method to estimate your strength and needs after brain injury.

Att samtala – ett informationsmaterial om de vanligaste svårigheterna efter en förvärvad hjärnskada som underlättar samtalet med kamrater och andra.

Hur är det för dig - att underlätta för elever med förvärvad hjärnskada.

Materialen är skrivna av specialpedagog Cristina Eklund.

Vanlig hjärnskakning - att leva med lätt traumatisk hjärnskada

Sofie Wennberg beskriver hur hon skadades och hur det påverkar hennes liv. Ett avsnitt om lätta traumatiska hjärnskador har skrivits av Britt-Marie Stålnacke, överläkare vid Neurocentrum, Norrlands universitetssjukhus.

Beställ på www.hjarnkraft.se i webshopsen. Det går också bra att ringa Wellamo 08-447 45 35 eller mejla wellamo@hjarnkraft.se

Hjärnskadeförbundet
HJÄRNKRAFT

	STRÅL- GLÄNS	VIPPOR TILL POTATIS	ÄR EN FENA PÅ FISK		SMÖRAR SNITTAR	RHE- BORG OCH GLÄNS	FEST- LIGHET	KIKAR- LING	DEN STRYKS SALVOR PÅ	DANSKÖ		LEDER BLOD- BRIST TILL	ÄR INTE ÖVERENS
						TIDS- EPOKER						NAT- TADES	
						MINI- GITARR							
				ÄR FACK- LIGT AKTIV									
				KONTI- NENT		PUSTEN				HALA AV KÖLD FÄR EJ KUNGEN			
	KORBUT, SPÄRVEN FRÅN MINSK	KATTA	KOM- POTTER		HÖRS VARGAR	BRYTER ISEN						ARKMAN	
									KÄRL VÄPNET FÖR IN- SAMLING				
			SLÅR HJÄRTAT		RÅDDE OM		BOSS ÄKS VAT- TENSKI- DOR EFTER				KRYSSA FRAM		VAR EN FAMILJE- BOK
		KEPSER REV BERLIN- BOR											
						KÄR- LEKS- GUD	DROG		MISS- TÄNKAN	KOMMER ÄTER			
	GU- DINGS GODING		PRO- NOMEN FÖR CHARM	NILENS STORA						LEKMÄN	GNO PÅ I HO		
											PETAS DET I MUN MED		
		BLIR GRENNAR AV SNÖ		RÖDA STRÄLAR	SAKNAR SPÄN- NING								
						SLITIT OCH SLÄPAT		KAN SMAKA HALLON		LITEN LÄDA			
	ALA- BAMA POSTALT		MATCH- EN MELLAN LAGEN	MÅNGEN PÅ KOLONIN	SPRIDIT FRÖN					HAN- DELS- HUS			
									GLÖSAD			SERVE- RAS SVAL- KANDE DRYCKER	
					PLÅSK- BLÖTA	STOR VID LÄVIN- FARA SALIV							
									SEG- RARE				
									SKOPAT				
	KÖRT STAD						GROVT GRUS				LUKTAR SKUNK		
		TVÄRT		HAR VI AV ROLIGA KLIPP						EN ÄR FRÅN PEKING	VÅTT MÅTT		
							FYLLO MED SOPPA						

34 I NUMMER 2 - 2018

Hjärnkrafts läns- och lokalföreningar och "Hjärnet"

Ny kontaktperson eller adress? Mejla ändrade uppgifter till: info@hjarnkraft.se

Hjärnkraft i Jämtland

Yvonne Olofsson
Tel: 0693-313 12,
mobil: 070-805 93 93
e-post: olofsson2@live.se

Hjärnkraft i Jönköping

Rolf Forsén
0383-507 68
e-post: forsen.rolf@gmail.com

Hjärnkraft Blekinge

Ingrid Åkesson
Tel: 0702-44 55 85
e-post: i.akesson49@hotmail.com

Hjärnkraft i Kalmar

Kansliet, tel: 0480-292 84
Fax: 0480-274 64
e-post: hjarnkraftikalmar@fsokalmarlan.se
hemsida: www.kalmar.hjarnkraft.nu
Hjärnet: Kerstin Svensson
Tel: 0499-208 88
Birgitta Rolfsson
Tel: 0485-404 99
Carolina Melz, 076-316 98 59

Hjärnkraft i Norrbotten

Meta Wiborgh
Mobil: 070-212 23 96
e-post: mwiborgh@gmail.com
Hjärnet: Britta Berggren
Tel: 0920-147 46
e-post: brittaberggren@hotmail.com

Hjärnkraft i Kronoberg

Per-Erik Nilsson
Tel: 0704-41 32 55
e-post: per-erik@hjarnkraft.se
Hjärnet: Per-Erik Nilsson

Hjärnkraft i Skåne

Tel: 046-32 30 90
e-post: kansli@hjarnkraftskane.se

Hjärnkraft i Stockholm

Kansli, tel: 08-447 45 31
e-post: kansli@sthlm.hjarnkraft.se
Hjärnet: Mats Schalling
Tel: 0768-76 27 16

Hjärnkraft i Södermanland

Mona Sandström
Tel: 016-741 64
e-post: jogero25@yahoo.se

Hjärnkraft i Värmland

Kansliet, tel: 054-184 185
e-post: hjarnkraftvarmland@telia.com

Lokalförening Karlstad

Anette Aronson
054-184 185
hjarnkraftvarmland@telia.com
Hjärnet: Gunilla Axelsson
e-post: axelssong@hotmail.com

Hjärnkraft i Västerbotten

Maria Lundqvist Brömster
Tel: 070-361 00 02
e-post: marialundqvistbromster@hotmail.com
hemsida: vasterbotten.hjarnkraft.nu
Hjärnet: Linda Hellqvist och
Ann-Catrin Dannberg
e-post: kontakt@hjar.net

Lokalförening Umeå

Birgitta Lontaki
070-277 37 34
Nätet: www.hjar.net
e-post: millascatt@hotmail.com

Lokalförening Skellefteå

Curt Nilsson
070-631 53 41
e-post: curt47@live.se

Hjärnkraft i Västra Götaland

Ulrika Bohl
Mobil: 0702-15 49 00
E-post: ulrika.bohl@comhem.se

Lokalförening Göteborg med omnejd

Kansliet, tel: 031-24 32 34
e-post: info@hjarnkraftgoteborg.se
hemsida: www.hjarnkraftgoteborg.se
Hjärnet:
Britta Lindstedt
Tel: 0704-371 624
e-post: tittibritta@hotmail.com

Lokalförening Fyrbodalen

Kansliet, tel: 0522-194 40
e-post: hjarnkraft.fyrbodalen@telia.com
Hjärnet:
Anna Jansson, tel: 0522- 177 83
e-post: anja79@telia.com

Lokalförening Skaraborg

Karin Holm
Tel: 070-521 74 07
e-post: karin.holm.kh@gmail.com

Lokalförening Borås Sjuhärad

Jan-Olof Dahlin
Tel: 0730-20 12 31
e-post: jan-olof.dahlin@telia.com

Hjärnkraft i Örebro

Kansliet, tel: 019-673 21 35
må-to 10-14
e-post: kansli@orebro.hjarnkraft.nu
Hjärnet:
Maria Wilén,
tel: 0587-141 01

Hjärnkraft i Gävleborg

Karin Sjöholm
Tel: 073-836 14 63
e-post: karinsjoholm@hotmail.com

Foto: Dreamstime.

Vi har gått i dina skor

Titta in hos oss!

Skutgatan 2, Luleå
www.dfarm.se

HOS OSS PÅ DFA

är taket högt, kramarna varma och skratten många. Vi trivs och har roligt tillsammans i en miljö där du är med och bestämmer villkoren.

I allt det praktiska som rör assistans glömmar vi aldrig bort att livet pågår här och nu - och det ska vara gott att leva!

Assistans på dina villkor är självklart och lagstadgat. Men alla vi som lever med barn eller anhöriga med olika funktionsnedsättningar vet att det inte räcker. Därför har vi högt i tak och öppna dörrar. För oss på DFA är inga frågor främmande, vi är din medmänniska och stöttar dig även i sådant som normalt ligger utanför assistansen.

Närmast hjärtat bär vi känslan av vad personligare assistans innebär

och det vill vi förmedla till dig. Vi vet precis vad du upplever varje dag och vad du behöver för att tillvaron ska fungera. Hos oss får du en stor familj som hjälper och stöttar dig genom vardagens himlar och helveten.

Vi bryr oss om dig och står alltid på din sida för att du och dina nära ska få leva ett tryggt och meningsfullt liv.

Kontakta oss idag, vi finns här för dig.

Personligare assistans hos oss: DFA Närhet och DFA Riks